BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

GRAMATIKË
E
GUHËS GQIPE.

Për ϵkolat e MESME eδe tϵ LARTRAT.

PREJ

Θanas V. Floqit,
Drejtorit tϵ ϵkolϵs ϵqipe nϵ Korçe.

KORÇË
Εtypur nϵ ϵtypeϵkroqϵn „Korça“
1910.

BISH

Të drejtën e të shtypurit të kësaj libre e ruan beresi Thanas V. Floqi edhe shtypshkrona „Korça“.

BKSH

Vellezervet te mij Qipetare:

Ctypi yne si ede pide nerezit me te ditur te kombit t' one perhere kane skrojtur ede kane dirur, se e vetemta pe, per te cilen ka detyre ç' do Qipetar te perpiqet, dete te hapurit e skolave qipe ne ç' do fsat ede qytet te Qiperise, se vetem me anen e skolave do te mundim te harijme ate skalen e larter te diturise ede te perparimit, ne te cilen sot sohem te qendrojne pide popujt e Evropes, te cilit na rredojne.

Ky mentim krejt i drejte duhese vene mb' ude ede qe vjet ndene mprojtjen e konstitucionit, me te cilin u nges Turqija e re, Qipetaret nisne t' a vene mb' ude, e t'a tregojne ede me pune ate mentim te pelqyer, dyke hapur skola qipe ne mjaft vise te Qiperise.

Po, posa qe u hapne keto skola, u çfaq ne nevoje tjater m' e made se e para, nevoje e cila duhej mbusur de mbusur per se spejti. S' mbeti Qipetar, po duaj, pa ndjehur kete nevojen e re. Kjo nevoje iete te gendurit e libravet te nevojsime per te msuar de per te perdorur nde skolet. Vertet skolat u hapne, po me ç' libra qipe do te punojne keto skola? pastaj ku kemi sot mesones Qipetare aq te zotrit sa me diturin' e tyre te maden te mundin te vene ne vent kete mungim te mad me ndone tjater menyre? Po ede ne ka sot Qiperija te ketide mesones, keta pa fjale do te jene te pake.

Kjo nevoje, pra, kaq e made u be skak qe te

nise popuâi t' one âe me teper ɕtypi yne, i cili si ne ç' do komp aɛtû eâe ketû reprezanton zerin e gindjes, te âerese se ɕɛte nevoje e maâe per libra ne guhen ɕqipe eâe t' u lutet atyre Ɔqiptarevet, qe jane te zotrit per kete ge, t' a marin kete bare persiper eâe te na pasurojne ɕkoâat t' ona per se ɕpejti me librat qe na mungojne.

Para ţre vjeç, lark atâeut t' im, kur eâe Ɔqiperija me guhen ɕqipe renkonin ndene tiranin' e tmeruar te âespotizmes, paçe fiâuar per te bere ŋe gramatike ɕqipe. Kur e nisa kete pune s' harova te kujtoŋ ç' bare te rende po merŋa persiper, ç' gerra me mungonin per ŋe veper te ketiâe, sa libra eâe sa studiime eâe sa koh' e gate do te rriâte ger sa t' a mbaroŋa ŋe pune si kete.

Po deɕira, qe kam patur kurdohere per te ndihmuar ose me mire per te ɕeruar plaget e atâeut t' im, s' me mprapsne nga qeâimi im eâe keɛtû puna u nis. Pas dy vjet e gysme, pas si nisa te punoŋ, pace se munda te beŋ gesendi. Doreɕkrimet t' ime i rrojta eâe motin ɕkoâar qe ɕkoj (1909-1910) sistemen te gramatikes s' ime e perdora ne ɕkoâen ɕqipe te djemvet ne Korçe, ku kiɕa ndere te jem drejtor.

Ne te perdorurit e kesaj sisteme s' munt te âem se s' geta mjaft te meta, te cilat i ndreqa.

Po me giâ' ate, prape s' munt te âem se kjo gramatike ɕɛte ŋe veper e mbaruar, se guha ɕtohet âe pasurohet per dit, andaj eâe per dit mbijne çestje te ra, te cilat s' mundim t' i paraɕekojme qe tani. Pra, kete veper te vogel e sjeâim perpara kendoŋesvet te nderçim vetem si ŋe veper qe munt te ɕkruhet ne ditet e sotme me fuqine qe munt te kete ŋeriu qe ka msuar guhen ɕqipe, si ç' ɕɛte perdorur ose ɕkrojtur ger sot. Andaj eâe kritika qe do

të bëhet përmi këtë libër duhet të mos jetë fjalë e gjatë, se me të vërtet punrat e mëdha ãë të mbaruara për kombin t' onë do të linden në të tjera kohra ãë nga të tjerë njerës.

Në këtë gramatikë kam qtuar edhe **etimologjinë** *të gjuhës qipe (pjes' e tretë), veper e cila për të parën herë del në dritë. Për etimologjinë lipset të ãëm se s' pata, po-ãuaj, as një ndihmë ose edhe në petà ndo një ndihmë, kjo iqte qum' e pakë.*

Po, dyke u ndihmuar pakë nga libra të qkrojtura në gjuhra të huaja ãë dyke u përpjekur të gjej fjalët ãë rënet e tyre që më nevojitnin, munda t' i jap edhe Etimolqgisë një funt, si do mos.

Dyke mbaruar këto pak fjalë, që paçë për të dënë, si një parëdënje, i lutem Zotit të vijë një ditë, kur të qoh se edhe të tjerët Qqipetarë, që janë të zotrit të pendës, nisnë të punojnë, si cili në rëãin e diturisë tij, për të pasuruar qkollat t' ona me librat e nevojqime, pa të cilat sot s' mundim të vemë aq përpara sa dëgërojmë!

Me nder

Thanas V. Floqi

Drejtor i qkolës qipe në Korçë.

Raðoj i librave qe patme ndihme.

1. Gramatike e guhes gqipe prej **K. Kristoforiðit.**
2. Fjalor i guhes gqipe „ „ „
3. Gramatike e guhes gqipe „ **Giacomo Jung D. C. D. G.**
4. Vargenimi n' guhe gqype prej **L. Grudes.**
5. Gkronetore e guhes gqipe „ **S. H. Fraserit.**
6. Two-book course in English by **Mary F. Hyde.**
7. Afron-Dita prej **J. H. Lazit.**
8. Gramatika Gqyp „ **Anton M. Xanoni S. J.**
9. Grammatica della lingua albanese del prof. **D. Gaspare Jakova Merturi.**
10. International correspondence schools English Grammar.
11. Fjalor' i Gkodres.
12. Gramatike gqipe prej **Dr. Ferq Pekmezit.**

etj.

GRAMATIKË QIPE.

PJES' E PARË.

KRYE E PARË.

PARËNJE.

Fuha eðe gramatika.

Fuha.

1. Fjala *guhë*, e cila latiniçt quhet *lingua* (gluhë),(*) tregon guhen e gojes, se me anen e saj flitet ç' do guhë në botë. Në kohrat e vjetra ç' do guhë flitesë vetem, po nuku shkruhesë. Po koha vertetoj se një guhë, po s' u shkrojt, s' munt të jetë guhë me rendesi; andaj u çfaq një nevoj' e madhe per të çpikur shkronja, me anen e të cilave të shkruhet një mentim eðe të mos humbasë, po të mundim t' a

(*) Fjalen *guhë* e perdorin sot giðë guhrat e Evropes. Keetû frengiçt quhet *langue*, angliçt language, italiçt lingua.

kujtojmɛ kur tɛ duam. Kjo nevoje u bɛ ɕkak mɛ von tɛ çpiken *ɕkroɲat* eðe pas ɕumɛ kohɛ *ɕtypi.*

Tɛ parat ɕkroɲa qɛ duaλ nɛ botɛ, quhegin *hieroglifike* eðe iɕin tɛ mbɛða eðe tɛ traɕa. Po mɛ kohɛ ɕkroɲat u vogɛluan ðe u zbukuruan ðe sot ç' do komb i pɛrdor mɛ lehtɛsi. Ç' do ɕuhɛ, kur ɕkruhet mɛ ɕkroɲa, quhet *ɕuh' e ɕkrojtur;* kur flitet vetɛm, quhet *ɕuh' e folur* eðe, kur ɕtypet, quhet *ɕuh' e ɕtypur.* Ɣuha jonɛ sot ɛɕtɛ eðe e folur eðe e ɕkrojtur eðe e ɕtypur.

Reguλ. — *Ɣuh*ɛ ɛɕtɛ ɕumica e ɕɛɲave, mɛ tɛ cilat ɲeriu tregon ɲɛ mɛntim.

ɕkroɲa ðe fjalɛ.

2. ɕkroɲa ɛɕtɛ ɲɛ ɕɛɲɛ, e cila tregon ɲɛ zɛ. Ɣuha jonɛ ka 36 ɕkroɲa, kɛtɔ: a, b, c, ç, d, ð, e, ɛ, f, g, ɣ, h, i, j, k, l, λ, m, n, ɲ, o, p, q, r, rr, s, ɕ, t, ð, u, v, x, χ, y, z, ʒ, (*).

Nga kɛtɔ, ɕtatɛ janɛ *zɛnɛtore* eðe ɲɛ-zɛt e nɛntɛ *baɕkɛzɛnɛtore* (nderzɛnɛtore ose tɛ pazeɕme). *Zɛnɛtoret* fliten ðe vetɛm, po *baɕkɛzɛnɛtoret* s' fliten dot pa ɲɛ *zɛnɛtore.*

Zɛnɛtoret janɛ: a, e, ɛ, i, o, u, y.

Baɕkɛzɛnɛtoret janɛ: b, c, ç, d, ð, f, g, ɣ, h, j, k, l, λ, m, n, ɲ, p, q, r, rr, s, ɕ, t, ð, v, x, χ, z, ʒ.

Baɕkɛzɛnɛtoret pɛrɕɛri ndahen nɛ *buzɛtore:* b, p, v, f, m; *ðɛmbɛtore:* c, ç, d, ð, λ, t, ð, x, χ; *gryketore:* g, k, h; *qɛltore:* ɣ, j, l, n, y, q, r, rr, eðe nɛ *fiɛɛlore:* s, ɕ, z, ʒ.

(*) Kongresi i Manastirit literar, i cili u mbajt mɛ ɲɛ tɛ Vjeɛtɛs III, 1908, veç kɛsaj abeje vendosi eðe abenɛ fjeet λatiniɛt, e cila ɛɛtɛ kjo: a, b, c, ç, d, dh, e, ë, f, g, gj, h, i, j, k, l, ll, m, n, nj, o, p, q, r, rr, s, sh, t, th, u, v, x, xh, y, z, zh.

Baskezenetoret ndahen eðe ne te *ngurta:* b, d, x, v, g, ɣ, z, ð; *te çkrifta:* p, t, c, f, k, q, s, ð; *te traga:* g, k, ƛ, eðe *te hoda:* ɣ, q, j. Nga zenetoret skrona **a** numurohet si *e trase* eðe skrona **e** si *e hoðe.*

Nga skronjat (lettrat), qe pame me siper, behen *fjalet. Fjale* quhet senja, me te cilen tregojme nje iðè. Kestû fjala *lule* n'a tregon iðen' e lules, etj.

Propozici.

3. Kur raðosim sume fjale me raðe, si pas nevojes qe kemi qe te zbulojme nje mentim, athere mentimne t'one e tregojme ne degonesi, i cili n'a kupton mentimne. Fjalet kestû te raðosura, per te bere nje mentim, formojne nje *propozici.*

Propozici pra este zbulimi i mentimit te njeriut, si kunder eðe fjala este zbulim i nje iðeje; ose:

Propozici este sumica e fjaleve, te folura ose te skrojtura, te cilat jane raðosur per te treguar nje mentim te plotte.

Guha sqipe.

4. Guha jone e sotmja, si kunder e dime, este guha e vjeter e Pelasgeve.

Guha Sqipe sot ndahet ne dy dege: ne *Gegenisten* eða ne *Toskeristen*, e cila prape ndahet ne *Lapçen* eðe ne *Çamçen.*

Perveç ketyre degeve ose dialekteve, guha jone ka eðe dy dialekte te tjere, ate te Sqipetarevet, qe rrojne ne Itali eðe dialektin e Sqipetarevet, qe rrojne ne Greqi; po nga keto dy dialekte, e para nget me sume ne Gegenisten eðe e dyta me Toskeristen.

Gramatika.

5. Ç'do njeri, kur nis te msoje gesendi, este

nevoje te dije per ç' ge do te msoje; andaj eðe ne duhet te dime ç' eete gramatika gqipe, me qene qe duam t' a msojme.

Gramatika gq'pe ben fjale per gkroɲat, per fjalet eðe per propozicite te guhes t' one. Po, nga ana tjater, as ɲe gramatike s' na jep te kuptojme plotesiet te giða nevojat e guhes; andaj gramatika, qe te perpiget plotesiet ne kerkimet e guhes, ka nevoje nga *fjalori* eðe nga gume ndihma te tjera.

Gramatike quhet mesimi, i cili n' a tregon si te perdorim ɲe guhe pa lajðim ose dyke folur ose dyke gkrojtur.

Ne reguλin, qe ðame me siper, permbyλet eðe reguλi i sintaksit. Po veçaneriet *sintaksi* na mson si te raðosim kuptimet ose propozicite t' ona ne ɲe raðe te pelqyer.

Ne sa pjese ndahet gramatika gqipe.

6. Gramatika eqipe ndahet ne kater pjese:

A! Ne *Orðografi:* kjo dituri na mson ç' jane fjalet, si gkruhen eðe si ndahet ɲera propozici nga tjatra.

B! Ne *Etimoλogi:* kjo dituri na mson cila eete reɲa e fjaleve eðe ngaj jane mare, cila eete istorija e tyre, si dy ose me teper fjale baskohen ne ɲe eðe si nga ɲe fjale mundim te bejme te tjera.

C! Ne *Sintaks:* kjo dituri na mson cili duhet te jete raðimi i propozicive, sa fare propozicije kemi, cila eete mareðenja midis propozicive eðe midis pjesevet te ɲe propozicije eðe si raðosen keto pjeset.

Ç! Ne *Prosodi:* kjo dituri [gramatika e vjergave] ben fjale per ç' do ge, qe ka te beje me vjergat.

Rrokje.

7. Kur ɲe ose me teper gkroɲa fliten me ɲe here

[me ɳɛ tɛ hapur tɛ gojɛs] kemi ɳɛ *rrokje.* Fjalɛt bɛhen prej rrokjeve ɛðe rrokjet prej ɛkroɳave. Kɛɛtû fjala *ka-mɛs* ndahet nɛ dy rrokje; fjala *ma-lɛ-sor* ndahet mɛ tri rrokje; fjala *pi* ka vetɛm ɳɛ rrokje ɛðe fjala *u-ðɛ-toj-mɛ* ka kater.

Iɛ fjalɛ, kur ka ɳɛ rrokje, quhet *ɳɛrrokɛsɛ;* kur ka dy, *ðyrrokɛsɛ;* kur ka tri, *trirrokɛsɛ* ɛðe kur ka mɛ teper se tri, quhet *ɛumɛrrokɛsɛ.*

Propozicija.

8. Mɛ siper [§ 3] ðamɛ ç' ɛɛtɛ propozicija. Atje ðamɛ se, qɛ tɛ kemi ɳɛ propozici, duhet tɛ kemi ɳɛ ɛumicɛ fjalɛɛ; po ɳga ndo ɳɛ hɛrɛ ɛðe ɳɛ fjalɛ vetɛm bɛn ɳɛ propozici. Mɛntimin t'onɛ mundim t' a zbulojmɛ ɛðe vetɛm mɛ ɳɛ fjalɛ, si: ɛko, ɛkova, hap, bjɛrɛ, etj. Po duhet vɛɛɛ rɛ, se kɛto fjalɛ kurdohɛrɛ tregojnɛ punɛ ɛðe, mɛ qɛnɛ qɛ ç' do punɛ ka ɛðe punɛtorɛ, ɛðe fjalɛt ɛko, ɛkova, etj., kur ðuhɛn, na kujtojnɛ ɛðe punɛtorɛ. Kur ðomi pra ɛko, ɛkova, hap, bjɛrɛ, etj., kujtojmɛ ɛðe fjalɛt *ti* (ɛko), *unɛ* (ɛkova), *ti* (hap), *ti* (bjɛrɛ), etj. Fjalɛt ti, unɛ, ti, ti, etj. tregojnɛ punɛtorɛ.

Nga sa ðamɛ mɛ siper kuptohɛt, se, qɛ tɛ bɛjmɛ ɳɛ propozici, kemi nevoje tɛ paken pɛr dy fjalɛ.

Ajo propozici qɛ s' ɛ ka punɛtorɛ quhet ɛ *pambaruar* (ɛko), po ajo qɛ ɛ ka ɛɛtɛ ɛ *mbaruar* (ay arði).

9. Iɛ propozici munt tɛ tregojɛ:

A! *Iɛ ɳgarjɛ;* si, fletɛt bihen; fjeta ðɛ ɛndɛrita sɛ jeta ɛɛtɛ bukuri.

B! Iɛ *urðrim,* ɳɛ *ðɛɛirɛ* osɛ ɳɛ *lutjɛ;* si, mso mɛsimɛt (urðrim); mos ɛ ðɛntɛ Zoti tɛ vuaɳ (ðɛɛirɛ); bukɛn t' onɛ tɛ pɛrditɛɛmɛn ɛpna-ɛ nɛvɛ sot (lutjɛ).

C! Iɛ *pyɛtjɛ;* si, pɛɛ ɛuha ɛqipɛ s' ɛɛt' ɛ punuar si ɛuhrat ɛ tjɛra?

Çl Ne *ndjenɛ tɛ pa-qetɛ* ose ɳɛ *çudi;* si: ku tɛ futem tani, ku tɛ feihem! . . . . I mjeri djalɛ sa likɛt qɛ mbeti!

Propozicija, qɛ tregon ɳɛ ngarje, quhet *tregoɳɛtore*; ajo, qɛ tregon urărim, lutje ose dɛgirɛ, quhet *urărimtare;* ajo, qɛ tregon pyetje, *pyetɛse* eă' ajo, qɛ tregon ndjenɛ tɛ pa-qetɛ ose çudi, *habitimtare.*

Ɛenim. Ɛumɛ fiλoλogɛ i ndajnɛ propozicitɛ vetɛm nɛ tri degɛ, dykɛ mos pɛrmendur propozicitɛ *habitimtare* si ɳɛ degɛ tɛ veçantɛ. Kɛto propozici i pɛrmbleăin nɛ propozicitɛ *tregoɳɛtore,* se eăɛ kɛto tregojnɛ ɳɛ ngarje. Kjo ndarje n' a duket tɛ jetɛ mɛ praktikɛ se ɛ para.

Stɛrvitje ɛ 1-ɛ.

— Ɵuaj ç' tregojnɛ propozicitɛ qɛ pasojnɛ eăɛ si quhen?

1. Sa bukuri ka dbora kur bije!
2. Ç' do ditɛ ɛɛtɛ m' ɛ mira dit' ɛ motit.
3. Ɵtepija iɛtɛ bɛrɛ prej guri.
4. Nata ɛɛtɛ pɛr tɛ çloăur.
5. Puno kurdohɛrɛ mɛ drejtɛsi, mos ji i ɛtrɛmbɛr.
6. Mos do tɛ hɛrɛsohɛt djɛλi farɛzaj mɛ 1920?
7. Pse rri ɡiăɛɳɛ i mɛntuar?
8. O! Sa bukur fryn ɛra!
9. Sa tɛ ɛmbla janɛ ditɛt ɛ djalɛrisɛ!
10. Ndjɛmɛ, o Zot, sɛ jam fajtor.
11. O! ku tɛ ɡɛɳ pak qɛtɛsi!

Stɛrvitje ɛ 2-ɛ.

Bɛj (a) pɛsɛ propozici tregoɳɛtore, (b) pɛsɛ urărimtare, (c) pɛsɛ pyetɛsɛ eăɛ (ç) pɛsɛ habitimtare.

Pikëzimi i propozicive.

10. Përveç fjaleve që bëjnë propozicinë, kemi nevoje edhe nga ca gjëna të tjera ose pika. Këto pika janë aq të nevojshme për të mbaruar një propozicí, sa janë edhe fjalët, nga të cilat ajo bëhet. Në qoftë se propozicija është gjum' e gatë, munt të n' a duhen edhe më tepër se një nga këto pikat për të ndarë propozicinë në pjesë; po edhe kur është' e gatë edhe kur është' e gjkurtër, duhet të vemë një fare pike në funt të saj. Në funt të ç' do propozicije vemë një nga këto tri pikat:

pikën (.)
pyetësin (?)
çuditësin (!)

Ç' do propozicí, e gjkurtër ose e gatë, nisët me gjkronë të madhe.

Regulla Pikëzimi.

11 Regullat, që pasojnë për pikëzimin e propozicive, duhen vënë re mirë;

Regull.— Në funt të propozicive **tregonjëtore** dhe urdhrimtare vemë pikën.

Regull.— Në funt të propozicive **pyetëse** vemë pyetësin.

Regull.— Në funt të propozicive **habitimtare** vemë çuditësin.

KRYE E DYTË.

Subjekti edhe atributi.

12. Ç' do propozicí ka tri pjesë. Njera nga këto tregon njerinë ose gjënë, për të cilën dëmi gjësendi

eđe quhet *subjekt;* tjatra tregon ç' do gε qε đomi pεr subjektin eđe quhet *atribut*, eđe pjesa e trete, e cila pεrdoret pεr tε liđur subjektin me atributin quhet *folje* (verb, ftiλk).

Kεgtû, kur đomi, *dbora εgtε e barđε*, *subjekti* εgtε *dbora*, *εgtε* εgtε *folja*, eđe e *barđε* εgtε *atributi.*

13.— Çume here folja đe atributi baεkohen nε ηε fjalε, e cila quhet *folje atributive;* si. *mbreti mbreteron.* Subjekti kεtû εgtε *mbreti* eđe *mbreteron* εgtε *folja atributive.*

Me qεnε qε folja eđ' atributi baεkohen nε ηε folje atributive, pεrkundrazi eđe folja atributive munt tε analizohet nε ηε folje eđe nε ηε atribut; si nε propozicinε *mbreti mbreteron*, folja atributive *mbreteron* analizohet nε fjalεt *εgtε* (folje) eđe *mbret (atribut).*

14.— Subjekti munt tε jetε i fiλmε ose i plottε. Kεgtû eđe folja atributive munt tε jetε e fiλme ose e plottε.

Subjekti eđe folja atributive janε tε plotta, kur kanε eđe tε tjera fjalε pεr tε εεrbyer mentimin e tyre.

Folja atributive me ηε fjalε quhet *predikat.*

Propozici me subjekt eđe predikat tε fiλmε:
— Djali qan.

Propozici me subjet tε plottε đe predikat tε fiλmε:
— Djal' i mirε qan.

Propozici me subjekt tε fiλmε đe predikat tε plottε:
— Djali qan me lot.

Propozici me subject đe predikat tε plottε:
— Djal' i mirε qan me lot.

Stεrvitje e 3-ε.

— Θuaj cilεt janε subjektεt e plottε đe predikatεt e plottε nε propozicitε qε pasojnε:

1. Atëeu yne eete vendi i kaq trimave.
2. Lum' i ëeλε eete i rezikeim per uëetaret qe duan t' a kaptojne.
3. Djal' i urte degon fjalet e prinderve.
4. Dy djem te vegel losnin ne obort te etepise t' one.
5. Djeλi ndrit ne mest te qeλit.
6. Fuca iete plot me lule te bukura.
7. Fjala e mire mbahet ment per jete.
8. Ueriu i mire nihet nga vetijat e mira.
9. Qeni eete eume besnik.
10. Korça eete ne nga qytetet e Qqiperise.

15. Fjalet, te cilat i gerbejne subjektit eëe predikatit (λatiniet preadicatum), quhen *komplimente.*

Ne propozicine „nata e ftohte na mbyλ brenda", subjekti eete *nata* eëe *komplimenti* i subjektit eete fjala e *ftohte* (se n' a ëote cila nate? Nata e ftohte) predikati eete *mbyλ* eëe fjalet *na* ..... *brenda* jane komplimente.

Nga ndone here subjekti munt te gendet eëe pas predikatin: si, sa e bukur eete (predikat) nata (subjekt)! Sa me ngadale bije (predikat) giu (subjekt).

Eume here subjekti munt te gendet eëe ne mest te propozicise i ngatruar me predikatin; si: eume bukur po kendon *zogu* (subjekt) permi drut.

Sendi.

16. *Send* quhet ajo fjale e ne propozicije, e cila tregon nerine ose gene, permi te cilen vete puna e subjektit. Si: *giu lak ëene.* Ne kete propozici *giu* eete subjekti, *lak* eete folja eëe *ëene* eete *sendi*, se permi fjalen *ëene* permbliëet puna qe ben subjekti (giu).

Nga ndonɛ herɛ folja me sendin baɛkohen nɛ ɳɛ fjalɛ, e cila quhet *folje sendore;* si: *unɛ vjerɛoɳ.* Fjala *vjerɛoɳ* ɛɛtɛ *folje sendore* eðe analizohet nɛ dy fjalɛ: *bɛɳ* (folje) eðe *vjerɛa* (send).

17. Subjekti pɛrgigɛt nɛ pyetjen: kuɛ a ç' gɛ? Atributi pɛrgigɛt nɛ pyetjen: ç' ɛɛtɛ ose ç' bɛnɛ? Sendi pɛrgigɛt nɛ pyetjet: cilin, cilɛ, ç' farɛ?

Propozici e drejtɛ ðe e ngatruar.

18. Propozicija munt tɛ jetɛ *e drejtɛ* ose *e ngatruar. E drejtɛ* quhet propozicija, kur pjesɛt ose fjalɛt qɛ e formojnɛ janɛ vɛnɛ mɛ raðɛ, d. m. ð kur vjen subjekti pɛrpara, pas tɛ folja eðe nɛ funt atributi ose sendi (nɛ ka send). Si: ky djalɛ ɛɛtɛ ɛumɛ i urtɛ. Djeλi ngroh ðɛnɛ.

E ngatruar ɛɛtɛ propozicija, kur pjesɛt e saj s' kanɛ raðɛn e propozicisɛ sɛ drejtɛ; si: ɛum' i urtɛ ɛɛtɛ ky djalɛ. Bɛnɛ e lak ɛiu.

Po, propozicit' e ngatruara me pak vɛrejtje mundim t' i bejmɛ lehtazi tɛ drejta, po tɛ vɛmɛ nɛ raðɛn e drejtɛ pjesɛt e tyre.

Si: propozicitɛ tɛ ngatruara:
(a). Bɛtɛ fort e ɛɛndetçmɛ era e mɛnɡɛzit,
(b). Minɛ e ndoqi macja e barðɛ,
Munt tɛ bɛhɛn tɛ drejta kɛɛtû:
(a). Era e mɛnɡɛzit ɛɛtɛ fort e ɛɛndetçmɛ.
(b). Macja e barðɛ ndoqi minɛ.

Analizɛ.

19. Propozicitɛ munt t' i analizojmɛ, d. m. ð. munt tɛ ɡejmɛ pjesɛt nga tɛ cilat bɛhɛn.

Kemi dy farɛ analizaɛ: analizɛn *λogike* eðe analizɛn *gramatikore.*

BKSH

xh S.

BKSH

BKSH

BKSH